

Central and Eastern European
Sustainable Energy Union CESEU

Výstup 2.5

Doprovodní příručka pro zpracování SECAP v regionu střední a východní
Evropy

Září 2023

Autor: ConPlusUltra GmbH
Vydavatel: Tartuská univerzita
A se vstupními daty poradního výboru CESEU

Projekt CESEU získal finanční prostředky z programu Evropské unie pro výzkum a inovace
Horizont 2020 na základě grantové smlouvy č. 892270

CENTRAL EASTERN EUROPEAN
SUSTAINABLE ENERGY NETWORK

Obsah

1	Úvod	3
1.1	Relevance tohoto výstupu.....	3
1.2	Komu je příručka určena?	3
1.3	Doplňkové materiály	4
2	SECAP na první pohled	6
2.1	Zapojení zainteresovaných stran.....	8
2.2	Energetická chudoba	9
3	Hlavní kroky při zpracování SECAP	11
3.1	Strategie	11
3.1.1	Vize	11
3.1.2	Cíle a úkoly	12
3.1.3	Základní emisní inventury / Monitorovací emisní inventura	13
3.1.4	Dostupnost a sběr dat	15
3.2	Posouzení rizik a zranitelnosti v souvislosti se změnou klimatu	17
3.3	Akční plán	18
3.3.1	Plánování implementace	18
3.3.2	Tipy pro implementaci	19
4	Stanovení organizačních struktur.....	21
5	Překážky, se kterými se můžete setkat a jak je překonat: ponaučení ze zpracování SECAP v rámci projektu CEESEU.....	25
5.1	Překážky.....	25
5.2	Poznatky, které municipality získaly během zpracování SECAP	27
5.3	Zjednodušené rady: sedm základních doporučení.....	29
6	Doporučené referenční texty	31
7	Příloha: Základní informace o projektu CEESEU.....	32

1 Úvod

1.1 Relevance tohoto výstupu

Tato příručka byla vytvořena v rámci projektu Central and Eastern Europe (CEE) Sustainable Energy Union (CEESU) financovaného EU. Obsahuje informace ze školicích materiálů vypracovaných v průběhu projektu, rozhovory s místními odborníky a zástupci měst ze zemí střední a východní Evropy (CEE), která již implementovala [SEAPs/SECAPs](#) (akční plány pro udržitelnou energii/akční plány pro udržitelnou energii a klima), a také zpětnou vazbu od partnerů projektu k průběhu SECAP v jejich regionu.

Tuto příručku, jejíž obsah přesahuje životnost projektu CEESU, mohou používat pracovníci veřejné správy zemí střední a východní Evropy zapojení do procesu zpracování SECAP – ať už v malých municipalitách s omezenými lidskými zdroji, nebo ve velkých městech s dostatečným odborným personálním obsazením na různých pracovištích.

V průběhu projektu CEESU jeho partneři identifikovali několik klíčových výzev spojených se SECAP v regionu střední a východní Evropy, informace získané od zástupců partnerských měst i odborníků projektu, z nichž většinu tvoří regionální energetické agentury:

- Přístup k financím je opakující se problém
- Sběr a monitorování dat jsou klíčové výzvy
- Odpor je největší v zemích s obzvláště nízkou úrovní informovanosti
- Je snazší uplatňovat vliv na místní úrovni než na národní úrovni
- Zaměstnanci se často neshodnou na tom, zda lze dosáhnout cíle snížení emisí
- Politika na národní úrovni může zasahovat do angažovanosti a ovlivňovat ji
- Některé projekty jsou prosazovány pouze z důvodu pozitivních vztahů s veřejností a zviditelnění
- Překonání regulačních omezení brání nedostatku existujících regionálních iniciativ, které by mohly poskytnout dobré příklady
- Nedostatek know-how a lidských zdrojů a také nedostatečné organizační schopnosti
- Různé místní (politické) zájmy a neshody zainteresovaných skupin

Příručka poskytuje alespoň částečné odpovědi na tyto otázky a uvádí konkrétní doporučení z poznatků získaných při nastavování a zpracovávání SECAP v municipalitách zapojených do projektu CEESU. Zdůrazňuje také potřebu informačních strategií nebo procedurálních změn ze strany aktérů na úrovni EU, např. iniciativy Pakt starostů a primátorů¹, které budou lépe řešit typické podmínky států střední a východní Evropy.

1.2 Komu je příručka určena?

Příručka poskytuje komplexní přehled plánování, zpracování a implementace akčních plánů pro udržitelnou energii a klima (SECAP), jejichž cílem je snížení emisí skleníkových plynů do r. 2030

¹ Pakt starostů a primátorů, <https://eu-mayors.ec.europa.eu/en/home>

o 55 % a přistoupení municipality k Paktu starostů a primátorů (CoM). Kromě toho poskytuje informace specifické pro region střední a východní Evropy a také příklady ze zkušeností se zpracováním a implementací SECAP v rámci projektu CEESEU. Tento materiál poskytne podporu municipalitám ve střední a východní Evropě při vytváření hlavních částí svých SECAP, při zapojování zainteresovaných stran a při implementaci svých akčních plánů.

Tato příručka má v zásadě podpořit municipality ve střední a východní Evropě, které z různých důvodů mohly zůstat pozadu za svými západoevropskými protějšky při vypracovávání SECAP – možná z důvodu nedostatku informovanosti nebo znalostí o procesu plánování, nedostatku odborných znalostí nebo kapacit, chybějícího přístupu ke zdrojům nebo nezájmu zainteresovaných stran. Poskytne informace, jak podpořit pracovníky veřejné správy ve střední a východní Evropě při zpracování svých SECAP, v nichž jejich municipality prosazují vyšší energetickou účinnost, přechod na udržitelnou energii, snížení emisí uhlíku a lepší přizpůsobivost narušením způsobeným změnou klimatu, čímž pomůže regionu přispět ke splnění cílů EU v oblasti emisní neutrality.

1.3 Doplnkové materiály

Projekt CEESEU vyvinul řadu pomůcek, které jsou relevantní jak pro větší města, tak pro menší municipality při zpracování, implementaci a vyhodnocování SECAP. Tyto zdroje jsou dostupné na [webových stránkách projektu](#) CEESEU a na dalších místech, jak je uvedeno níže.

Školicí materiály k SECAP (I): místní a regionální procesy plánování SECAP, politické dimenze, zapojení zainteresovaných stran a administrativní struktury; příklady z Varšavy a Záhřebu	Školicí slideset I
Školicí materiály k SECAP (II): procesy implementace SECAP, monitorování, nástroj na podporu adaptace měst, sběr dat, požadavky na podávání zpráv a financování SECAP.	Školicí slideset II
SECAP Evaluation Tool (nástroj pro hodnocení SECAP): snadno použitelný nástroj pro municipality k provádění rychlého sebehodnocení za účelem vyhodnocení souladu s vypracováním SECAP	Originální angličtina a překlady
Rychlý návod, jak používat SECAP Evaluation Tool	Příručka k používání nástroje
Politická doporučení k dosažení lepších SECAP	Politická doporučení
Posuzování energetické chudoby, monitorování emisí a identifikace sociálně efektivních řešení pro splnění ambicí klimatické politiky.	Další kroky ve Vašem SECAP
Průkopnický model energetické účinnosti: Pokyny pro replikaci	Replikace modelu energetické účinnosti

Nedávným a velmi užitečným přírůstkem do sady nástrojů pro municipality je dohoda o spolupráci mezi partnerem CESEU (a zakládajícím členem Central and Eastern European Sustainable Energy Network, [CEESEN](#)) [Climate Alliance](#) a společností Google o využití dat v [Environmental Insight Explorer](#) (EIE)² pro všechny municipality s více než 50 000 obyvateli. Nejprve se zaregistrujte u EIE, [kontaktujte přímo Climate Alliance](#), a na oficiálním hlavičkovém papíře municipality uveďte, že chcete použít data EIE a k čemu budou data použita.

² Ochranná známka společnosti Google LLC

2 SECAP na první pohled

Vize EU je, že do roku 2050 budeme všichni žít v dekarbonizovaných a odolných městech s přístupem k cenově dostupné, bezpečné a udržitelné energii. Přistoupením k evropskému hnutí Pakt starostů a primátorů města vyjádří svůj záměr (1) snížit emise skleníkových plynů na svém území, (2) zvýšit svou odolnost a připravit se na negativní dopady klimatické změny a (3) řešit energetickou chudobu jako jednu z klíčových akcí k zajištění spravedlivé transformace. **Akční plán pro udržitelnou energii a klima** je politickým nástrojem a zároveň technickým dokumentem, který odkazuje na implementaci a monitorování opatření v oblasti energetiky a klimatu na místní úrovni. Současně je komunikačním a podpůrným nástrojem pro zúčastněné zainteresované strany. Jako klíčový dokument ukazuje, jak hodlá signatář³ Paktu starostů a primátorů dosáhnout střednědobých závazků v oblasti energetiky a klimatu. SECAP může postihovat delší období, ale v tomto případě by měl obsahovat průběžné hodnoty a cíle pro rok 2030.

SECAP by se měl zaměřit na **mitigaci** – opatření ke snížení emisí skleníkových plynů (tj. mimo jiné oxid uhličitý CO₂, metan CH₄ a oxid dusný N₂O) a konečné spotřeby energie koncových uživatelů, a **adaptaci** – opatření pro boj s dopady klimatické změny. Hlavními oblastmi zájmu co se týče mitigace jsou budovy, veřejná zařízení a infrastruktura a městská doprava (někdy nazývaná „mobilita“). Městský/obecní úřad může také zahrnout činnosti související s místní produkcí elektřiny a výrobou tepla/chladu. V oblasti **adaptace** by měl SECAP zahrnovat opatření v sektorech a oblastech, která jsou ve městě pravděpodobně nejzranitelnější (např. hotspoty).

Městský/obecní úřad by měl poskytnout dobrý příklad pro implementaci mitigačních opatření vztahujících se na vlastní zařízení, budovy, vozový park atd. SECAP by však měl rovněž obsahovat opatření související s veřejným a soukromým sektorem, protože podepsání závazku Paktu starostů a primátorů do roku 2030 zahrnuje celé geografické území městského/obecního úřadu.

Mezi hlavní kroky zpracování SECAP patří:

1. **Definování strategie** (včetně vize, cílů, úkolů)
2. **Základní emisní inventury** (BEI)
3. **Posouzení rizik a zranitelnosti v souvislosti se změnou klimatu**
4. **Mitigační a adaptační kroky a opatření do roku 2030** (akční plán)
5. **Energetická chudoba**⁴

SECAP by neměl být považován za pevný a neměnný dokument. Místo toho by měl demonstrovat plánované záměry městského/obecního úřadu formou závazku k transformační strategii pro mitigační a adaptační opatření v oblasti klimatické změny. Může a měl by být v průběhu doby upraven tak, aby odpovídajícím způsobem reagoval na výzvy.

³ Viz Pakt starostů a primátorů, <https://eu-mayors.ec.europa.eu/en/home>

⁴ Povinné od 1. ledna 2025; viz [pokyny pro podávání zpráv](#) o energetické chudobě Paktu

Přistoupením k Paktu starostů a primátorů se municipality zavazují ke stanovení střednědobých (2030 a 2040) a dlouhodobých (2050) cílů v souladu s cíli EU, a přinejmenším tak ambiciózních, jako jsou jejich národní cíle, s dlouhodobým cílem dosažení klimatické neutrality do roku 2050. Na technické úrovni činí tedy minimální snížení emisí uhlíku pro dosažení klimatické neutrality 80 %, ale municipality mohou využít národní cíle snížení emisí pro rok 2050, které jsou běžně vyšší než 80 %.

Podrobnosti o krocích požadovaných pro zpracování SECAP pro střednědobé cíle jsou uvedeny v části 3.

2.1 Zapojení zainteresovaných stran

Zapojení zainteresovaných stran je nutným prvním krokem, je-li cílem iniciace a stimulace *změn chování* potřebných k doplnění technických opatření obsažených ve Vašem SECAP, což je jedním z nejdůležitějších prvků pro úspěšnou implementaci SECAP.

SECAP ovlivňuje zájmy zainteresovaných stran a jejich činnosti **ovlivňují implementaci SECAP**. Mají/řídí informace, zdroje a **odborné znalosti potřebné pro** formulaci a implementaci **SECAP**. Kromě toho je jejich účast/zapojení nutná pro **úspěšnou implementaci SECAP**. V neposlední řadě jsou to občané/organizace, kteří/ktelé mají přímý vliv a jsou ovlivněni/ovlivněny **všemi fázemi plánu na zmírňování změny klimatu**.

Zde je seznam zainteresovaných stran, které mohou být důležité při zahájení procesu zpracování SECAP. Neberte to jako uzavřený seznam – Vaše municipalita může mít další, které chcete zahrnout.

- Městský/obecní úřad: příslušné magistrátní odbory a městské společnosti (obecní energetické a vodárenské podniky, dopravní společnosti atd.)
- Místní a regionální energetické agentury
- Zástupci státních/regionálních/okresních správ a/nebo sousedních městských/obecních úřadů pro zajištění koordinace a konzistence s plány a akcemi, které probíhají na jiných úrovních rozhodování
- Finanční partneři, jako jsou banky, soukromé fondy, společnosti poskytující energetické služby (ESCO), pojišťovny
- Institucionální zainteresované strany, jako jsou obchodní komory, komory architektů a inženýrů
- Stavební sektor: stavební společnosti, developeri, bytové úřady, údržba bytů
- Aktéři v oblasti dopravy/mobility: soukromé/veřejné dopravní společnosti atd.
- Dodavatelé energií, podniky veřejných služeb
- Obchod a průmyslová odvětví
- Civilní ochrana (např. policie a hasiči)
- Nevládní organizace a další zástupci občanské společnosti včetně studentů, pracovníků atd.
- Široká veřejnost (např. místní obyvatelé)
- Erudované osoby (např. poradci)
- Univerzity, školy a výzkumná centra/výzkumné ústavy
- Nemocnice/ pohotovost
- Cestovní průmysl
- Případně agrární komunita
- Média

Zainteresované strany by měly být zapojeny do každé fáze zpracování SECAP, od jeho iniciace přes plánování a implementaci až po monitorování a vyhodnocení.

- První fází procesu zapojování zainteresovaných stran je navržení plánu, jehož součástí je stanovení cílů, návrh pracovního plánu a identifikace zainteresovaných stran a analýza témat, která s nimi mají být projednána.

- Druhá fáze se týká budování kapacit. Tým zpracovávající SECAP by měl posoudit potřeby zainteresovaných stran týkající se školení a zdrojů a vypracovat komunikační materiály a metody, aby byly v souladu se zpracováním a implementací Vašeho SECAP. Po zahájení plánovaných činností v další fázi by měl SECAP stanovit metodu pro sledování pokroku při zapojování zainteresovaných stran.
- V závěrečné fázi zapojování zainteresovaných skupin shromažďovat zpětnou vazbu, vyhodnocovat procesy a výsledky oproti cílům. To vám pomůže zlepšit nebo přepracovat Vaši strategii pro zapojení zainteresovaných stran.

Existuje mnoho způsobů, jak zapojit zainteresované strany, zde je jen několik z nich:

- ✓ Informační a vzdělávací aktivity (např. brožury, newslettery, inzeráty, výstavy, návštěvy na místě)
- ✓ Informační aktivity a zpětná vazby (např. veřejná setkání, průzkumy a dotazníky, výstavy s personálním zajištěním)
- ✓ Zapojovací a konzultační aktivity (např. workshopy, fokusní skupiny, fóra, den otevřených dveří)
- ✓ Rozšířené zapojovací aktivity (např. obecní poradní výbory, občanské poroty).

2.2 Energetická chudoba

[Generální ředitelství pro energetiku](#) Evropské komise definuje energetickou chudobu jako „situaci, kdy domácnosti nemají přístup k základním energetickým službám a produktům“. EU se zavázala [řešit energetickou chudobu](#) a chránit zranitelné spotřebitele.

V rámci SECAP a jako jeho třetí pilíř spolu s mitigací a adaptací jsou **městské/obecní úřady povinny od 1.ledna 2025 provést hodnocení** a určit, zda a jak je municipalita zasažena energetickou chudobou, identifikovat zranitelné skupiny, poté v případě potřeby navrhnout opatření, jak čelit energetické chudobě. Do konce roku 2024 není nutné mít konkrétní akční plán s opatřeními proti energetické chudobě, ale mitigační a adaptační opatření⁵ by k tomuto cíli měla přispět.

Při hodnocení energetické chudoby mohou být užitečné čtyři primární ukazatele:

- Nedoplatky na účtech za energie
- Neschopnost udržet v domácnosti dostatečné teplo⁶
- Velmi nízký podíl výdajů domácnosti na energii ve srovnání s celostátním mediánem (také známo jako „skrytá energetická chudoba“, protože může indikovat nedostatečnou spotřebu energie – ale může naopak indikovat investice do zateplení nebo nových, energeticky účinných zdrojů vytápění)
- Velmi vysoký podíl domácnosti na výdajích na energii ve srovnání s ostatními výdaji (více než 10 %).

⁵ [Pokyny pro předávání zpráv](#) Paktu starostů a primátorů o energetické chudobě

⁶ Viz [“Neschopnost udržet v domácnosti dostatečné teplo”](#) a [Energetická chudoba, národní ukazatele](#), str.45

Základními faktory energetické chudoby jsou například nízký příjem, vysoké ceny energií, neúčinné spotřebiče nebo nedostatečný přístup k určitým energetickým službám. Doposud se boj proti energetické chudobě zaměřoval na osvětlení, vytápění, chlazení a provoz domácích spotřebičů. [Nedávný výzkum](#) však upozorňuje na další relevantní aspekty, jako je dopravní chudoba, která odkazuje na neschopnost dosáhnout dostatečné úrovně dopravních služeb (např. potíže s placením nákladů na provoz vozidla nebo špatný přístup k veřejné dopravě).

3 Hlavní kroky při zpracování SECAP

Obrázek 1 ukazuje hlavní kroky při zpracování SECAP. Každý krok je vysvětlen níže.

Obrázek 1. Postup zpracování SECAP

3.1 Strategie

Vypracování strategie zahrnuje definici vize Vašeho městského/obecního úřadu a stanovení cílů a úkolů.

3.1.1 Vize

Vize poskytuje Vašemu městskému/obecnímu úřadu (politický) směr a orientaci při zpracování SECAP za účelem dosažení jeho klimatických a energetických cílů. Měl by být ambiciózní, ale přesto reálný. Musí být v souladu se závazky Paktu starostů a primátorů – **snížení emisí skleníkových plynů o 55 % do roku 2030** a municipality, které se postupně stávají odolnými a přizpůsobují se klimatickým výkyvům – vlnám veder, lesním požarům, záplavám, sesuvům půdy a kamení, silným větrům a pobřežním erozím, což jsou rychle eskalující dopady změny klimatu.

Jak je uvedeno v části 3, Váš SECAP by měl být zpracován za podpory místních komunit, tj. za účasti občanů a diskusních skupin. Měly by být stanoveny strategie pro účast hlavních zainteresovaných stran, aby bylo zajištěno jejich náležité a co nejúčinnější zapojení. Toto zapojení může být formální nebo neformální. **Při vytváření vize mohou mezi zainteresované**

strany patří **osoby s rozhodovací pravomocí místní samosprávy** pro oblast energetiky, životního prostředí, infrastruktury, podnikání, regionálního rozvoje a ekonomiky, **inženýrských sítí** (výrobci energie, distributoři, poskytovatelé infrastruktury a regulační orgány), **osoby s rozhodovací pravomocí v energetickém sektoru**, zejména z odvětví, která produkují nebo spotřebovávají velké množství energie (např. elektřina, přírodní zdroje, zemědělství a energeticky náročný průmysl), odborníci (vědecká obec, strojírenství, politika, společenské vědy a podnikání) a **nevládní organizace** zabývající se výzkumem a prosazováním nízkouhlíkové energetiky.

Tipy pro vytvoření energetické vize

- ✓ Definujte základní „tým vizionářů“
- ✓ Definujte možné vstupní body na základě analýzy výchozího stavu
- ✓ Naplánujte různé energetické scénáře a projekce pro Vaš region
- ✓ Otestujte scénáře se skupinami klíčových zainteresovaných stran – zahrňte všechny relevantní subjekty (veřejné orgány, zástupce průmyslu, výzkumníky, nevládní organizace atd.) a zapojte je
- ✓ Usilujte o dosažení konsensu v rámci Vaší skupiny zainteresovaných stran

3.1.2 Cíle a úkoly

Cíle a úkoly by se měly vztahovat k ukazatelům vybraným v základním přezkumu (část 4.1.3). Měly by převést Vaši vizi do sektorových úkolů. Měly by zde být použity cíle SMART, což je akronym pro konkrétní, měřitelné, dosažitelné, reálné a časově ukotvené cíle (Specific, Measurable, Achievable, Realistic, and Time-bound).

Tipy pro vytvoření SMART cílů

- ✓ **Konkrétní** (dobře definované, zacílené, podrobné a konkrétní): O co se snažíme? Proč je to důležité? Kdo bude co dělat? Kdy to potřebujeme mít hotové? Jak to uděláme?
- ✓ **Měřitelné** (kWh, čas, penze, % atd.): Jak se dozvíme, kdy bylo tohoto cíle dosaženo? Jak můžeme provést příslušná měření?
- ✓ **Dosažitelné** (proveditelné, schůdné): Je to možné? Dokážeme to udělat v časovém rámci? Rozumíme omezením a rizikovým faktorům? Bylo to již dříve (úspěšně) provedeno?
- ✓ **Reálné** (v kontextu zdrojů, které mohou být zpřístupněny): Máme v současnosti zdroje potřebné k dosažení tohoto cíle? Pokud ne, můžeme zajistit další zdroje? Musíme změnit priority ohledně přiděleného času, rozpočtu a lidských zdrojů, abychom toho dosáhli?
- ✓ **Časově ukotvené** (definovaný termín nebo harmonogram): Kdy bude tohoto cíle dosaženo? Je termín jednoznačný? Je termín dosažitelný a reálný?

3.1.3 Základní emisní inventury / Monitorovací emisní inventura

Základní přezkum (základní emisní inventura, BEI) poskytuje popis současného stavu Vaší municipality v souvislosti s energií a změnou klimatu. Na jeho základě může být zahájen proces zpracování SECAP, zahrnující stanovení cílů, vypracování vhodných akčních plánů a monitorování. Přezkum by měl vycházet ze **stávajících údajů** a měl by obsahovat relevantní plány, nástroje, legislativu a současné politiky. Pro základní inventuru jsou potřeba vhodné **zdroje** pro sběr a přezkum datových souborů. Může být stanoven jako sebehodnotící proces, přičemž jeho kombinace s externí odbornou recenzí může být pro proces přidanou hodnotou.

BEI musí být relevantní, tzn., musí být omezena na území Vaší jurisdikce a musí vycházet z údajů o spotřebě energie, výrobě energie, mobilitě atd. BEI musí definovat **výchozí rok**, proti kterému budou dosažené hodnoty snížení emisí v r. 2030 porovnány. Je velmi důležité, aby základní emisní inventura (BEI) a monitorovací emisní inventura (MEI)⁷ používaly stejnou metodiku a aby soubory dat byly konzistentní, aby zprávy za všechny roky byly kompatibilní a srovnatelné.

V rámci BEI/MEI budou městské/obecní úřady vykazovat **konečnou spotřebu energie a emisní faktory** u všech zdrojů emisí (přímých a nepřímých a nesouvisejících se spotřebou energie) podle odvětví a podle nosiče energie. Nedoporučuje se zahrnovat emise skleníkových plynů produkované velkými průmyslovými elektrárnami (protože ty jsou zahrnuty v obchodních systémech [cap and trade](#) - emisní stropy – nebo podobných). Na základě těchto principů je třeba vykazovat emise skleníkových plynů ze tří hlavních makrosektorů, a to **budov/infrastruktury, dopravy a dalších nesouvisejících s energií**, které přispívají k účtování celkových emisí, a zohlednit makrosektor dodávek energie prostřednictvím místního emisního faktoru pro nepřímé emise. Zpráva by rovněž měla zahrnovat další odvětví činností v rámci Paktu starostů a primátorů, v nichž má Váš městský/obecní úřad v úmyslu přijmout opatření.

Emise skleníkových plynů se vypočítávají pro každé odvětví činnosti související s energií vynásobením údajů o činnosti emisními faktory⁸ IPPC na nosič energie⁹. I když to může znít znepokojivě složité, v praxi je to ve skutečnosti relativně jednoduché – viz obrázek 2 níže.

⁷ Rozdíl mezi BEI a MEI: [Covenant of Mayors for Climate & Energy Europe, Reporting Guidelines](#)

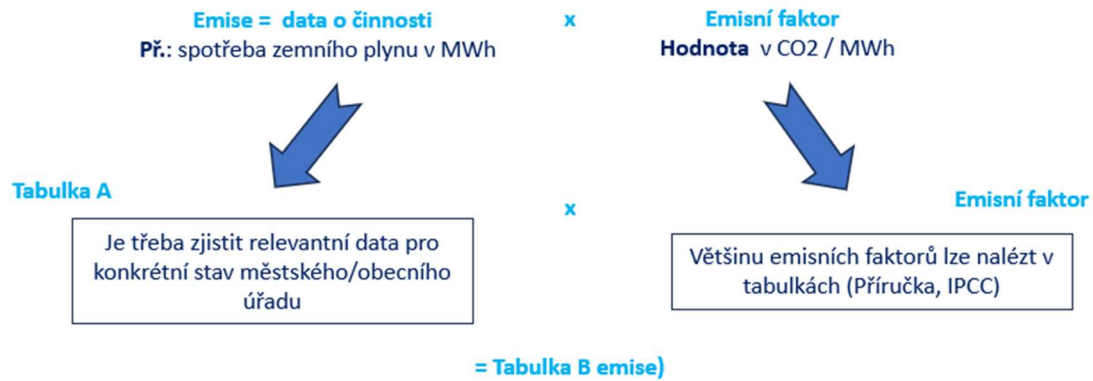
⁸ Emisní faktor je koeficient, který kvantifikuje emise nebo propady skleníkových plynů na jednotku aktivity. Emisní faktory jsou často založeny na vzorku naměřených dat, způměrovaných k vytvoření reprezentativní míry emisí pro danou úroveň aktivity za daného souboru provozních podmínek. Viz [Slovníček](#) IPPC

⁹ [Nosiče energie](#) zahrnují elektřinu a teplo a také pevná, kapalná a plynná paliva.

Základní emisní inventura KVANTITATIVNÍ PŘÍSTUP

Jak vypočítat emise?

Je to jen násobení!

MEI: Monitorovací emisní inventura (emisní inventura vykazovaná za jiný rok)

Obrázek 2. BEI (a MEI) – kvantitativní přístup

Konečná spotřeba energie zahrnuje veškerou energii dodanou konečným spotřebitelům (koncovým uživatelům) pro všechna užití energie. Je rozčleněna do odvětví konečné spotřeby. Obrázek 3 uvádí zdroje pro Váš sběr dat.

Obrázek 3. Příklady dobrých zdrojů energetických dat podle ekonomických odvětví

Místní výroba energie (elektřina a vytápění/chlazení) není zahrnuta jako odvětví činnosti v BEI/MEI, ale její dopad je zahrnut prostřednictvím výpočtu [místních emisních faktorů](#), které budou použity pro výpočet nepřímých emisí skleníkových plynů pocházejících ze spotřeby elektřiny a energie na vytápění/chlazení a vykazovány v makrosektoru dodávky energie.

Základní přezkum musí také zahrnovat **posouzení rizik a zranitelnosti**, které určuje charakter a rozsah rizik pomocí analýzy posouzením zranitelnosti a potenciálních nebezpečí, která by mohla představovat potenciální hrozbu nebo újmu pro lidi a majetek, existenční jistoty a životní prostředí, na kterých jsou závislí.

SWOT analýza (silné stránky, slabé stránky, příležitosti a hrozby – Strengths, Weakness, Opportunities and Threats) může být v procesu zpracování SECAP velmi užitečným nástrojem. Na základě zjištění v základním přezkumu může být použita pro určení silných a slabých stránek městského/obecního úřadu z hlediska energetického a klimatického managementu, a také příležitostí a hrozeb, které by mohly SECAP ovlivnit. Tato analýza může pomoci s definicí priorit při zpracování kroků a opatření v rámci SECAP.

3.1.4 Dostupnost a sběr dat

Shromážděná data by měla charakterizovat **místní** spotřebu a v důsledku toho stav Vaší municipality. Není vhodné přepočítávat pomocí downscalingu národní nebo regionální data na úroveň municipality.

Data, která mají být shromažďována, by měla zahrnovat informace o elektřině, plynu, dálkovém vytápění, topném oleji, naftě, benzínu, rostlinném oleji, bioplynu, biopalivech, solárních kolektorech, geotermální energii, dalších palivech a biomase. Pozornost by měla být zaměřena na tyto sektory:

- ✓ Vybavení, zařízení městských budov
- ✓ Budovy (nepatřící městu), vybavení/zařízení v terciárním sektoru
- ✓ Bytové domy
- ✓ Průmysl (nezařazen do ETS – tj. mimo systém EU pro obchodování s emisemi)¹⁰
- ✓ Městský vozový park
- ✓ Veřejná doprava
- ✓ Soukromá doprava
- ✓ Zemědělství, lesnictví, rybolov
- ✓ Nákup zelené elektřiny
- ✓ Místní výroba obnovitelné energie
- ✓ Místní výroba elektřiny, chladu a tepla v kogeneračních zařízeních
- ✓ Odpad a odpadní voda
- ✓ Emisní faktory CO₂

¹⁰ Vysvětleny [emise nezahrnuté do ETS](#)

Data o **elektríně, plynu, dálkovém vytápění** (nosiče energie) a **dalších palivových zdrojích** lze získat od poskytovatelů energií. Podle legislativy EU ([směrnice EU o energetické účinnosti](#), revidovaná v r. 2023) nebo / a národní legislativy jsou povinni poskytovat agregovaná data o spotřebě energie, což nejsou údaje chráněné GDPR. Pokud má municipalita několik poskytovatelů energie, měli by provozovatelé sítí poskytnout informace o spotřebě energie ve své jurisdikci, protože disponují všemi informacemi souvisejícími s množstvím energie distribuované na svém území. Dalším způsobem, jak může municipalita získat data o spotřebě energie, je začlenit klauzuli o poskytování dat do smlouvy mezi municipalitou a poskytovatelem energie, nebo prostřednictvím dohod o spolupráci (např. podporované regionální energetickou agenturou nebo jinou institucí).

Data získaná od poskytovatelů energie mohou poskytnout informace o spotřebě **topného oleje, rostlinného oleje, bioplynu, biopaliv, solární energie, geotermální energie**. Některé municipality vytvářejí katastry pomocí místních dostupných technických dat o otopných tělesech, kotlích a/nebo kogeneračních jednotkách. Další možností je použít výpočet spotřeby topného oleje využitím dat získaných od kominíka (výkon, stáří a průměrné hodiny spotřeby) nebo provést [průzkumy](#) mezi obyvateli o jejich spotřebě energie.

Doporučuje se, pokud je to možné, porovnat shromážděná data o spotřebě s dalšími zdroji, jako jsou dostupná statistická data o spotřebě na komunální úrovni (nosiče energie a odvětví), průměrné odhady pro různé typologie staveb ve městě a průzkumy mezi obyvateli týkající se jejich spotřeby energie v domácnostech a ujetých kilometrů v automobilech se spotřebou nafty a benzínu.

Sběr dat v **odvětví dopravy** je často nejnáročnější. Co se týče obecního vozového parku, řada municipalit počítá spotřebu pohonných hmot podle frekvence tankování z účtů/faktur. Pokud jde o veřejnou dopravu, dopravní podniky svou spotřebu znají, ale obtížnější je vypočítat spotřebu v rámci hranic obce (dopravní obslužnost často zahrnuje několik obcí). Nejobtížněji se sleduje spotřeba **v dopravě v soukromém sektoru**. Zde lze využít registraci vozidel. Mnoho municipalit počítalo spotřebu připadající na mobilitu s ohledem na počet různých vozidel registrovaných v municipalitě, měrnou spotřebu těchto vozidel a odhad ujeté vzdálenosti. Další možností je využití dat o prodeji pohonných hmot na území municipality (to však situaci v daném místě nevystihuje příliš dobře) nebo vypracování modelů dopravních toků pomocí silničních kamer.

Data o **místní výrobě energie a emisních faktorech** by se měla týkat výroby elektřiny, tepla a chladu využitím větrných parků, fotovoltaiky, solárních kolektorů, kogenerace, vodní energie a dálkového vytápění. Pokud jde o výrobu elektřiny, provozovatelé sítí mají informace o ročním množství energie vyrobené různými technologiemi. Výrobci tepla a chladu mohou poskytnout příslušné informace. Kromě toho mají municipality informace o množství a umístění systémů vyrábějících energii, protože vydávají potřebná povolení k jejich instalaci (solární kolektory, kogenerace, geotermální instalace atd.).

3.2 Posouzení rizik a zranitelnosti v souvislosti se změnou klimatu

Posouzení rizik a zranitelnosti analyzuje potenciální nebezpečí a jeho dopady vyplývající z narušení klimatu a posuzuje existující zranitelnost, která by mohla představovat potenciální hrozbu nebo škodu pro lidi a majetek, existenční jistoty a životní prostředí, na kterých jsou závislí. Posouzení rizik a zranitelnosti tedy určuje charakter a rozsah rizika.

Posouzení rizik a zranitelnosti se skládá ze tří **hlavních kroků**:

Krok 1: Municipality posoudí jednotlivé dopady, které má změna klimatu na řadu zranitelných/dotčených odvětví, například:

- Zdraví a život¹¹
- Infrastruktura (energie, voda, doprava, sociální sféra)
- Zastavěné prostředí
- Ekonomika (cestovní ruch, zemědělství a lesnictví)
- Biodiverzita (pobřežní oblasti, zelené zóny/lesy)

Krok 2: Implementace analýzy zranitelnosti s důrazem na potenciální dopady a ovlivněné skupiny. Analýza se provádí pro jednotlivá odvětví a pro všechna klimatická rizika.

Krok 3: Implementace analýzy rizik s důrazem na budoucí rizika a míru dopadu. Analýza se provádí pro jednotlivá odvětví a pro všechna klimatická rizika.

Pokud jde o **dostupnost dat**, meteorologická data využívá většina municipalit pro meteorologické modely. Často jsou tato data k dispozici zdarma od meteorologických institucí¹². Pro analýzu dat o veřejném zdraví využívají municipality údaje nemocnic. Údaje o pojištění lze využít k měření škod způsobených předchozími katastrofami souvisejícími s klimatem, ačkoli nedávné požáry a záplavy ukazují, že tyto odhady škod nemusí vypovídat o budoucích ztrátách. Kromě toho existuje několik dostupných nástrojů, které pro hodnocení rizik a zranitelnosti poskytují užitečná data, která se opírají o pozorovanou a předpokládanou změnu klimatu a její dopady v celé EU.

- **Ukazatele Evropské agentury pro životní prostředí (EEA):** postihují širokou škálu aspektů souvisejících se změnou klimatu a jejími dopady v Evropě a jsou k dispozici na [webových stránkách EEA](#). Poskytují také informace o trendu nebo stavu zkoumaného jevu. Ukazatele zahrnují následující témata: zemědělství, znečištění ovzduší, biodiverzita – ekosystémy, adaptace na klimatickou změnu, zmírňování dopadů klimatické změny (mitigace), energetika, životní prostředí a zdraví, průmysl, využívání půdy, účinné využívání zdrojů a odpady, půda, udržitelnost, doprava a vodní hospodářství a námořní management.

¹¹ V případě posouzení rizik a zranitelnosti se vyplatí přemýšlet mimo daný rámec. Například požár, který v srpnu 2023 zničil město Lahaina na Havaji, nebylo možné uhasit, protože vyřadil z provozu generátory zajišťující tlak vody, situaci ještě zhoršilo roztavení plastových rozvodů vody, které dale snížilo tlak v systému. Hasiči nakonec neměli vodu, kterou by na budovy stříkali.

¹² Například [World Meteorological Organization](#)

- **Ukazatele Lancet Countdown** se zaměřují na vztah mezi změnou klimatu a lidským zdravím a jsou k dispozici na webových stránkách [Evropské observatoře pro klima a zdraví \(Climate and Health Observatory\)](#). Sledované ukazatele se týkají těchto oblastí: dopad, expozice a zranitelnost; adaptace, plánování a odolnost; mitigační opatření a vedlejší přínosy pro zdraví; ekonomika a finance; politika a řízení.
- **Klimatické ukazatele programu Copernicus** vizualizují vybrané klimatické proměnné a ukazatele dopadu z [úložiště dat o klimatu](#) služby Copernicus Climate Change Service (C3S). Tyto klimatické ukazatele se vztahují na oblasti zdraví, zemědělství, lesnictví, energetiky, cestovního ruchu, vody a pobřeží a lze k nim interaktivně přistupovat v [European Climate Data Explorer](#).

3.3 Akční plán

Opatření SECAP by se měla týkat tří pilířů Paktu starostů a primátorů pro klima a energii (“[cíle do roku 2030](#)”), mezi něž patří **mitigace** (cíl snížení emisí do r. 2030 o 55 %), **adaptace** na klimatickou změnu a **bezpečná, udržitelná a cenově dostupná energie**.

Implementace akčního plánu zahrnuje několik kroků, včetně získání závazku rozhodovacích orgánů, získání oficiálního souhlasu zainteresovaných stran, zajištění dostatečných finančních zdrojů a nakonec realizaci. Výsledky by nakonec měly být sdělovány, monitorovány a vyhodnocovány.

3.3.1 Plánování implementace

Přistoupení k Paktu starostů a primátorů je již pevným **politickým závazkem**. Dalším důležitým krokem při zpracování SECAP je potvrzení místním rozhodovacím orgánem (tj. obvykle městskou radou), který SECAP **formálně odsouhlasí** a poskytne nutné finanční prostředky (viz obrázek 4). Městské/obecní úřady by měly dále podporovat proces zpracování SECAP přidělením odpovídajících lidských zdrojů s dostatečným časovým prostorem, rozpočtem a jasným mandátem a měly by být zapojeny do procesu jeho vypracování tak, aby jej jejich oddělení přijala a podporovala. Úředníci magistrátu by měli absolvovat příslušné školení. Měly by být pravidelně vyhotovovány a revidovány zprávy o implementaci. Abychom však rozptýlili obavy z toho, co ze **závazku** vyplývá, nejde o právně závazný cíl s Paktem starostů a primátorů – je to spíše vyjádření ambice spojené s odhodláním dosáhnout cíle snížení emisí.

Místních finančních zdrojů je vždy nedostatek; doporučuje se proto věnovat úsilí hledání dalších zdrojů financování. Mezi některé možnosti dalšího financování mohou patřit evropské strukturální a investiční fondy, národní programy financování nebo alternativní nástroje financování (například crowdfunding).

Realizační fáze zabere nejdelší čas i úsilí a vyžaduje značné finanční prostředky. Zásadní je zapojení zainteresovaných stran a dobrá interní komunikace (tj. mezi odděleními městského/obecního úřadu) a externí komunikace (tj. s občany a zainteresovanými stranami).

Plán implementace SECAP by měl definovat prioritní odvětví pro realizaci opatření (např. budovy v majetku města, vybavení, zařízení), klíčové akce (krok za krokem), odpovědná oddělení, osoby nebo společnosti, časový a finanční rámeček. Nakonec by měl vzít v úvahu, jaký

bude výsledek jeho implementace, například očekávané úspory energie, předpokládaná výroba obnovitelné energie, očekávané snížení CO₂.

Obrázek 4. Kroky procesu implementace SECAP

Implementace je obecný pojem a zahrnuje několik hlavních částí:

- Konkrétní opatření a stanovení priorit pro jejich realizaci
- “SMART” cíle a cílové ukazatele
- Odpovědnosti a definice pracovních skupin
- Určený časový rámec pro implementaci a monitorování
- Plán rozpočtu s dostatečným vyčleněním výše prostředků a specifikaci zdrojů financování
- Monitorování a vyhodnocování
- Zjišťování přístupu k dalším finančním prostředkům

3.3.2 Tipy pro implementaci

Měli byste vzít v úvahu, že proces implementace trvá dlouho, často výrazně déle, než se původně předpokládalo, vyžaduje zapojení více zainteresovaných stran a výbornou externí/interní komunikaci. K implementaci SECAP jsou jednoznačně potřeba vyškolení pracovníci. Jeho implementace by měla být pravidelně monitorována. A nakonec, před uvedením nápadů do praxe ve velkém měřítku může implementace SECAP poskytnout příležitosti pro vyzkoušení inovativních nápadů v menším měřítku.

Postup při řízení projektu

- ✓ Používejte prostředky projektového řízení: plánujte, stanovujte termíny/milníky, kontrolujte finance, provádějte analýzu odchylek a řízení rizik
- ✓ Rozdělte projekt na různé části a vyberte osoby, které za ně budou odpovědné
- ✓ Naplánujte postupy a procesy pro implementaci každé části opatření a zvolte systém kvality řízení, abyste zajistili dodržování cílů
- ✓ Používejte nástroje řízení ke sledování a monitorování činností v akčním plánu (např. bodovací systém s ukazateli procentuálního podílu rozpočtových odchylek a snížení emisí atd.)

Lidské zdroje a komunikace

- ✓ Naplánujte zapojení zainteresovaných skupin během implementace SECAP (např. pravidelná setkání za účelem jejich informování nebo výměny nápadů)
- ✓ Pravidelně informujte městskou radu
- ✓ Plánujte a realizujte školení pro osoby podílející se na implementaci a pro interní tým
- ✓ Používejte nástroje jako pilotní/ukázkové projekty pro otestování některých opatření před jejich implementací ve velkém

4 Stanovení organizačních struktur

Identifikace jasných organizačních rolí a odpovědností v městském/obecním úřadu je zásadní pro úspěch a udržitelnost Vašeho SECAP. Městský/obecní úřad je odpovědný za to, aby byl SECAP posuzován vertikálně (různými úrovněmi řízení) a horizontálně (všemi odděleními). Městský/obecní úřad může stanovit nové struktury nebo upravit již stávající.

Mezi většími a menšími municipalitami však v tomto ohledu existují podstatné rozdíly. Stanovení organizačních struktur pro SECAP v menších obcích nebo městech může být náročné, protože často čelí značným problémům kvůli omezeným personálním zdrojům při řešení různých otázek, včetně udržitelnosti a klimatických opatření.

Aby se menší municipalita a obce vyrovnaly s těmito omezeními a ještě dosáhly pokroku, nabízíme několik doporučení, která jsou při stanovování organizačních struktur ke zvážení:

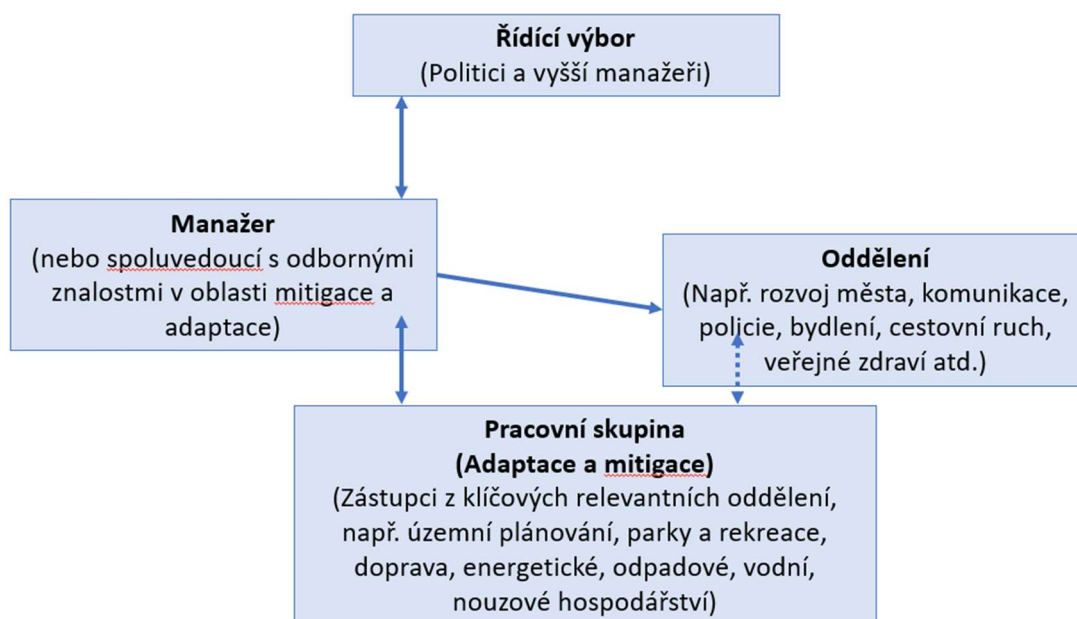
1. **Upřednostnění klíčových iniciativ:** Zaměřte se na několik projektů, které mají velký dopad a jsou v souladu s nejnaléhavějšími potřebami obce a cíli udržitelnosti. Soustředěným úsilím můžete minimalizovat důsledek nedostatku pracovních sil.
2. **Využití dobrovolnictví:** Zapojte dobrovolníky v obci, kteří projevují nadšení pro udržitelnost a klimatická opatření. Dobrovolníci mohou být cennou podporou pro úkoly jako je organizování akcí, vedení informačních akcí a sběr dat.
3. **Hledání externích partnerství:** Spolupracujte se sousedními obcemi, regionálními organizacemi a neziskovými organizacemi, které se specializují na udržitelnost. Tato partnerství mohou zajistit přístup k dalším odborným znalostem a zdrojům.
4. **Sdružení malých obcí do jednoho SECAP:** Spolupráce na regionálním SECAP může být vysoce efektivním postupem, zejména když jednotlivé obce mají omezené zdroje nebo kapacity k vypracování a implementaci vlastních plánů.
5. **Využití kolektivních odborných znalostí:** Každá obec může přinést jedinečné silné stránky a odborné znalosti. Díky spolupráci mohou obce proniknout do širšího portfolia znalostí a zkušeností, podporovat inovace a sdílet osvědčené postupy.
6. **Zlepšení možností financování:** Regionální SECAPy mohou být pro financující subjekty a grantové programy zajímavější, protože často vykazují výraznější a koordinovanější úsilí. Pravděpodobnost, že bude zajištěna finanční podpora, může být vyšší.
7. **Komplexní plánování:** Regionální SECAPy mohou vést ke komplexnějšímu a integrovanějšímu plánování. Výsledkem mohou být účinnější řešení, která se zaměřují na sdílené výzvy, jako je dopravní infrastruktura, výroba obnovitelné energie nebo odpadové hospodářství.
8. **Využití technické pomoci:** Vyhledejte programy technické pomoci a konzultanty, kteří mohou nabídnout specializované znalosti a rady týkající se projektů udržitelnosti, abyste překlenuli mezeru v odbornosti. Někdy jsou také k úhradě konzultací k

dispozici finanční prostředky poskytované Vaší vládou nebo prostřednictvím projektů financovaných EU.

9. **Využití stáží:** Zvažte hostování stážistů nebo partnerství s místními vzdělávacími institucemi. Stážisté mohou pomoci s výzkumem, analýzou dat a řízením projektu, čímž poskytnou cennou podporu při nižších nákladech.
10. **Zapojení se do regionálních sítí:** Zapojte se do regionálních nebo celonárodních sítí a sdružení za udržitelný rozvoj – jedním příkladem za střední a východní Evropu je projekt [CEESEN](#). Tyto organizace často nabízejí zdroje, osvědčené postupy a vzájemnou podporu na pomoc menším obcím. **Územní koordinátoři Paktu starostů a primátorů** nebo **energetické agentury** mohou poskytnout pomoc městským/obecním úřadům v případě nedostatečných dovedností v oblasti návrhu nebo implementace vlastního SECAP. Mohou poskytnout strategické vedení, finanční a technickou podporu. Další formou podpory může být subdodávka některých specifických úkolů, např. sestavení základní emisní inventury (BEI) nebo hodnocení rizik a zranitelnosti, nebo jejich zadání stážistům.

U větších municipalit s odpovídajícím počtem pracovníků a současně s administrativní strukturou odpovědnou za celkové řízení byste měli zvážit konsolidaci struktur odpovědných za vypracování základní emisní inventury, hodnocení rizik a zranitelnosti, plánování a implementaci strategií a opatření a také zapojení zainteresovaných stran a iniciativ víceúrovňové správy do jedné pracovní jednotky. V procesu zpracování a implementace SECAP by také zásadní roli hrála dostupnost energetického manažera a odborníka na klimatickou odolnost v administrativní struktuře.

Bez ohledu na velikost města nebo obce by však administrativní struktura měla zaručit implementaci, monitorování a aktualizaci SECAP buď tím, že zajistí odpovídající přidělení pracovní kapacity a silnou interní koordinaci, nebo pořízení externích služeb. Existence jasné organizační struktury bude směřovat k implementaci dlouhodobé vize při vyvážení nákladů a přínosů (viz tipy na obrázku 6). Aby byla opatření SECAP přijata a měla dlouhodobé dopady by se měly zapojit zainteresované strany a místní obyvatelstvo (viz příklad na obrázku 5).

Obrázek 5. Možná organizační struktura v municipalitách s odpovídajícím počtem pracovníků¹³

Na začátku procesu zpracování SECAP by měl být jmenován „koordinátor Paktu“ nebo „**manažer SECAP**“. V menších obcích mohou být zapojeni lidé mimo administrativní strukturu, jako jsou zástupci místních komunitních skupin, neziskové organizace nebo dokonce dobrovolníci, kteří jsou idealističtí, a přitom dostatečně zkušení s vedením procesu implementace. Zajistěte, aby měli plnou podporu místních politických orgánů a příslušných administrativních úseků a rovněž potřebnou časovou dostupnost a rozpočtové prostředky pro vykonávání svých úkolů. Měli by být odpovědní za udržování komunikace s příslušnými odděleními a měli by mít určité odborné znalosti v oblasti klimatických opatření, dovednosti v moderování a komunikaci a měli by rozumět souvislostem napříč obory. Čím více klíčových komunálních aktérů přijme roli v SECAP, tím silnější budou mít pocit osobní odpovědnosti za splnění cílů v akčním plánu. Členové pracovních skupin v různých oblastech (např. technické kompetence, projektové řízení, vypracování investičních projektů) mohou potřebovat odpovídající školení. Kromě toho může konkrétní komunikační kampaň pomoci oslovit a přesvědčit pracovníky různých oddělení magistrátu/obecního úřadu.

Řídící výbor (ŘV) by měl být složen ze zástupců politicko-správních orgánů, politických zástupců (radní města nebo obce) nebo dalších relevantních zainteresovaných stran. Měl by zajišťovat koordinaci celého SECAP a přijímat strategická rozhodnutí. Mezi jeho role patří reportování o průběhu implementace, monitorování, iniciování pracovních skupin a komunikační aktivity (např. externí komunikace, kampaně za identitu). Měl by se pravidelně scházet (tj. 2-4krát ročně).

¹³ Zdroj: [CAS Team up for energy](#)

Členy **pracovní skupiny** by měli být zainteresované strany a státní zaměstnanci z různých oddělení. Mohou být zapojeni i političtí zástupci a konzultanti. Pracovní skupina plánuje a implementuje konkrétní opatření a podává řídicímu výboru zprávy o pokroku. Počet setkání závisí na potřebách pracovní skupiny (přiměřená mohou být tři setkání ročně).

Hlavní otázky při zakládání organizační struktury SECAP ve Vašem městském/obecním úřadu uvádí obrázek 6.

Obrázek 6. Některé hlavní otázky při zřizování organizačních struktur

5 Překážky, se kterými se můžete setkat a jak je překonat: ponaučení ze zpracování SECAP v rámci projektu CEESEU

Nyní se s Vámi podělíme o praktické zkušenosti a ponaučení, které jsme získali během procesu zpracování SECAP v rámci projektu CEESEU a s jeho partnery. Patří mezi ně metodická a organizační zjištění, problémy se sběrem dat a boj s rozpočtovými omezeními. Částečně odrážejí počáteční problémy, na které partneři projektu narazili a různé způsoby řešení problémů v rámci projektu CEESEU¹⁴. Pokud se chcete dozvědět více o výsledcích projektu CEESEU, podívejte se na [zdroje](#) sdílené na webových stránkách projektu.

5.1 Překážky

Metodika:

- Pokud pracujete ve sdružovací iniciativě a snažíte se vyhovět potřebám menších i větších municipalit s náležitým ohledem na regionální kontext politik udržitelnosti, energetiky a životního prostředí, možná potřebujete přepracovat Vaši metodiku, abyste zajistili běžně přijatelnou šablonu (Rumunsko).
- Zvažte klady a zápory rozhodnutí řídit se spíše národní metodikou (pokud existuje) než metodikou navrženou Paktem starostů a primátorů, protože národní metodika může poskytnout bezprostřednější přístup k financování poskytovanému prostřednictvím ústředních orgánů (Estonsko)¹⁵.
- Namísto prostého nahrazení jedné metodiky jinou zvažte, zda by pro plánování klimatických opatření nebyly vhodné metody, které se překrývají a věnujte pozornost Paktu starostů a primátorů při případném zahrnování speciálních úvah stanovených sdružením municipalit se stejnými zájmy v oblasti klimatu (Maďarsko)¹⁶.

Organizace a správa

- Pokud má být vytvoření efektivních pracovních skupin na podporu implementace SECAP vysoce účelné, bude vyžadovat začlenění klíčových pracovníků z různých rezortů, jako jsou veřejné služby, vypracování projektů, nouzové situace, životní prostředí a energetika. Tyto pracovní skupiny mohou získat způsobilost prostřednictvím jak online prostředků, tak osobních návštěv zástupců regionální energetické agentury, a také mohou získat způsobilost k základním administrativním úkolům, jako je např. vydávání konkrétních rozhodnutí rady pro přistoupení k Paktu starostů a primátorů (Rumunsko).

¹⁴ Názvy zemí, ve kterých nadnesené téma představovalo konkrétní problém, jsou připojeny v závorkách.

¹⁵ Tento akční plan pro alternativní energii a klima Estonska poskytuje rady pro rozdělení vstupů do osmi skupin (zdraví, sociální péče a záchranná kapacita; využívání půdy a plánování; přírodní prostředí; ekonomika včetně zelených veřejných zakázek a oběhového hospodářství; biohospodářství; komunita, informovanost a spolupráce; infrastruktura a budovy; energie a zabezpečení dodávek).

¹⁶ Některé municipality v Maďarsku považují současnou platformu Paktu starostů a primátorů za příliš komplikovanou a obtížně použitelnou pro ty, kteří neovládají angličtinu. Konzultanti ji často využívají pro zadávání dat namísto veřejných administrátorů, ale kvalita výstupu SECAP se může významně lišit v důsledku různých způsobilostí (nemonitorovaných) konzultantů.

- V menších municipalitách často chybí odbornost, ale to neznamená, že můžete jednoduše ustoupit stranou a nechat všechnu práci udělat místní energetickou agenturu. Municipality by se měly aktivně účastnit sběru dat, přispívat k identifikaci energetické účinnosti a obnovitelných zdrojů energie a přemýšlet o širších otázkách udržitelného rozvoje. Městské/obecní úřady jsou koneckonců subjekty, které mají nejlepší pozici pro navazování spolupráce s místními podniky, nevládními organizacemi, občany a dalšími místními zájmovými skupinami během procesu zpracování SECAP při získávání různých perspektiv a nápadů (Chorvatsko). Zkušenosti, které tím získáte, budou přínosem pro budoucí iniciativy a zlepšování projektů, což přispěje k udržitelnému rozvoji Vaší obce. Společné zpracování Vašeho SECAP Vám poskytne lepší pohled na současný stav v souvislosti se spotřebou energie, nejvhodnějšími opatřeními pro zvýšení energetické účinnosti a na to, jak nejlépe podpořit optimální využívání řešení obnovitelných zdrojů energie ve veřejném i soukromém sektoru.
- Pokud jste malá municipalita, možná obvykle musíte vykonávat více činností najednou, ale při přípravě na komplexní SECAP by bylo nejlepší, kdyby Vás starosta pověřil – alespoň dočasně – výhradně prací na zpracování úkolů SECAP, aby Vám umožnil věnovat svou pozornost soustředěně na podrobnosti a postupy a vyhnout se tak nechtěným chybám (Polsko).
- Ve větších municipalitách mohou organizační problémy brzdit proces zpracování SECAP. Můžete se například setkat s odporem kolegů (který může být politicky motivovaný) proti novým úkolům vyžadujícím jejich pozornost při zpracování a později implementaci SECAP. Nebo může stručnou a přesnou mezirezortní komunikaci obtěžovat nepřesná rozvláčnost ostatních nebo nesprávně přidělené odpovědnosti, které jsou nad jejich schopnosti (Maďarsko). Aby se tomu zabránilo, mohou specializovaní pracovníci překonat situace, kdy se vytvořily neefektivní komunikační kanály nebo chyběly potřebné zpětné vazby.

Shromažďování dat

- Sběr dat pro SECAP byl náročný pro všechny zúčastněné v projektu CEESEU a může být i pro Vás. V případě, že má Vaše municipalita alespoň 50 000 obyvatel, Vám může pomoci nová možnost využívat EIE data (viz strana 5). Pokud ji potřebujete, požádejte o pomoc regionální energetickou agenturu nebo nevládní organizaci zabývající se klimatickými a energetickými otázkami, aby vám pomohla procházet různými vládními databázemi (Maďarsko, Chorvatsko).
- V závislosti na Vaší lokalitě Vaše regionální energetická agentura již možná sestavila velké množství dat, která požadujete, nebo může být schopna přidat Vaši municipalitu, aby prozkoumala její databázi s cílem pomoci s Vašimi konkrétními požadavky na energetická a klimatická data. Agentura možná již sestavila historická meteorologická data a data od poskytovatelů energií, která Vám pomohou s výpočtem základní emisní inventury a při posouzení rizik a zranitelnosti v souvislosti se změnou klimatu a možná již používá software GIS například pro hodnocení zranitelnosti v souvislosti s městským tepelným ostrovem (Rumunsko).

Rozpočtová omezení

- Asi není potřeba zdůrazňovat, že rozpočet je důležitou, ne-li klíčovou otázkou. Rozpočty municipalit v celém regionu jsou často nízké, a protože implementace definovaných opatření obsažených v SECAP často vyžaduje značné investice, pravděpodobně budete muset hledat další možnosti financování, možná zejména granty a dotace EU. Pokud jsou Vaše současné znalosti o dostupných finančních zdrojích malé, bude nutné, abyste věnovali více času a úsilí hledání vhodných možností financování – nebo se opět spojili s regionální energetickou agenturou, která zjišťuje aktuální zdroje financování. Mějte na paměti, že proces podávání žádosti o různé zdroje financování opatření obsažených v SECAP je vždy náročný, zejména pro malé municipality, kvůli složitým postupům při podávání žádostí, přísným kritériím způsobilosti a intenzivní konkurenci. Neupínejte své naděje na jeden zdroj, rozešlete své žádosti na co nejvíce zdrojů – ale ujistěte se, že Vaše potřeby a žádosti jsou relevantní a zcela odpovídají kritériím fondů; neztrácejte čas svůj ani těch, kteří žádost kontrolují.
- V některých zemích slabé vedení v oblasti klimatu na národní úrovni a/nebo fondy rozdělované ústředními orgány dostatečně nepodporují plánování místního rozvoje a mohou představovat potíže při zpracování SECAP. Můžete se také setkat s překážkou v podobě demokratického deficitu, kdy zapojení občanů do místního rozhodování je nízké a občanská společnost je slabá. Budete muset oslovit lidi, kteří vědí, jak zapojit různé zainteresované strany, abyste mohli maximalizovat své příležitosti ke zpracování financovatelného SECAP. Opět platí, že regionální energetické agentury nebo konkrétní nevládní organizace by měly být schopny nabídnout Vám pomoc a směr.

5.2 Poznátky, které municipality získaly během zpracování SECAP

- Způsob, jakým municipality vnímají proces zpracování SECAP, může hrát důležitou roli. Někteří Vaši kolegové se mohou bát neznámého. Mohli by se například obávat, že závazek SECAP splnit cíl v oblasti snížení emisí CO₂ do roku 2030 o 55 % je příliš ambiciózní.

Vysvětlete svým kolegům, že SECAP může v budoucnu přinést mnoho zisků (možnosti financování formou půjček/dotací, monitorovací ukazatele pro implementaci atd.), zejména v případě, kdy komunální politika již odpovídá cílům EU v oblasti snižování emisí. Je důležité zdůraznit (jak se to často u plánů stává), že odhadovaný časový rámec navrhovaných opatření se z různých důvodů může změnit (zpožděné financování, problémy se získáním finančních prostředků, problémy se stavebními pracemi), což neznamená, že cíle SECAP nebudou splněny.

Kromě toho cíl snížení emisí v SECAP **není právně závazný** – jde a nadále půjde o ambici, kterou se municipalita snaží splnit ve svém závazku v Paktu starostů a primátorů.

- Pokud se Vaše municipalita sdružuje s dalšími municipalitami, ty mohou mít odlišné výchozí informace co se týče jejich znalosti o SECAP a jeho náležitostech.

- Rozumným výchozím bodem k překonání tohoto problému je, že poskytnete odkazy v části 1.4 ostatním municipalitám a poté se se svými kolegy připojíte, abyste si vyměnili názory a sdíleli zkušenosti. K pochopení rámce SECAP ze strany municipalit mohou přispět online dostupné školicí materiály (bohužel jsou k dispozici pouze v angličtině, ale s tím může pomoci online překlad).

- Pokud jste ve Vašem okrese (nebo ekvivalentní správní oblasti) průkopníkem, mohou Vás oslovit jiné municipality s tím, abyste se zapojili do zpracování SECAP, protože mohou toto téma pokládat pro své oblasti za velmi významné.

Budete pak v perfektní pozici, stanete se ambasadorem SECAP, poukazujícím na to, že SECAP je víc než jen dokument a jeho zpracování umožní municipalitám zaměřit se na konkrétní projekty v oblasti energetické účinnosti a využívání obnovitelných zdrojů energie. Jejich zájem je již důležitý, protože pravděpodobně vyvolá aktivní angažování se ve zpracování a implementaci SECAP. Stejně jako u každého mentoringu bude Vaše převzetí této vůdčí role velmi pravděpodobně pozitivní zkušeností a dále povede k tomu, že představitelé obcí se začnou zajímat o sdílení svých zkušeností při zpracování a implementaci SECAP s dalšími okresy a o prohloubení vztahů s Vaší místní samosprávou.

- V některých zemích ještě nemusí být SECAP zahrnut jako kritérium pro výběrová řízení potřebná pro přístup do národních rozvojových programů (tj. poskytování provozního financování). Některé municipality, které již zpracovaly svůj SECAP, mohou projevit své zklamání, protože z této skutečnosti nejsou schopny přímo čerpat výhody a nevnímají praktickou užitečnost práce, kterou při zpracování dokumentu SECAP odvedly.

Není snadné se s touto situací vypořádat, nicméně je to důležité. Nejprve připomeňte svým kolegům, že EU jako celek se zavázala ke snížení emisí o 55 % do roku 2030 a že hledisko jednotlivých vlád se může změnit. Například [členské státy EU budou mít od října 2023 dva roky](#) na to, aby transponovaly většinu různých prvků v nové, přepracované [směrnici o energetické účinnosti \(EU\) 2023/1791](#) do národních právních předpisů. Abychom tomu pomohli, může mít propagace osvědčených postupů a případových studií ze zemí střední a východní Evropy další pozitivní vliv, a to jak prostřednictvím [Paktu starostů a primátorů, tak projektu CEESEN](#). Zvýšením popularity SECAP pomocí osvětových opatření mezi občany mohou osoby s rozhodovací pravomocí a soukromý sektor podporovat přijetí SECAP a porozumění jeho přínosům na národní úrovni.

Kromě toho mohou snahy o spolupráci s dalšími municipalitami na SECAP a jeho funkční implementaci pomoci s budováním těchto atributů:

- ✓ Posílené kompetence a kapacity obecních zaměstnanců plánovat, implementovat a monitorovat energetická a klimatická opatření;
- ✓ Efektivní řízení spotřeby energie v obecních budovách;
- ✓ Nové přístupy k rozvoji a implementaci opatření předpokládaných v SECAP;
- ✓ Dlouhodobý politický závazek a rovněž odpovídající postupy a zdroje podporující snahy municipalit o klimatickou neutralitu;

- ✓ Posílená vnitrosektorová a mezisektorová spolupráce (mezi jednotlivými městskými resorty, s relevantními zainteresovanými stranami a dalšími místními samosprávami).

5.3 Zjednodušené rady: sedm základních doporučení

Níže v textu uvádíme souhrn klíčových bodů pro všechny municipality bez ohledu na jejich velikost, které je třeba řešit při práci pro udržitelnější a odolnější budoucnost – ať už využitím SECAP v rámci Paktu starostů a primátorů nebo jiné formy akčního plánu pro klima a energii.

1. **Zabezpečte, alokujte a využívejte finanční prostředky strategicky:** Vyhledávejte a využívejte finanční prostředky moudře, prozkoumejte granty, partnerství a přerozdělení rozpočtu na podporu zpracování a implementace SECAP. Vyrovnejte konkurenční priority pečlivou alokací prostředků a zvažte při tom dlouhodobé přínosy a synergii s potřebami dalších komunit.
2. **Získejte technické znalosti:** Vypracujte strategii pro budování kapacity místních zaměstnanců a obecních organizací pro efektivní podporu, plánování, implementaci a řízení projektů SECAP. Investujte do školení a činností v oblasti budování kapacit za účelem rozvoje vlastních odborných znalostí nebo partnerství s externími organizacemi (tj. místními/regionálními energetickými agenturami, nevládními organizacemi), abyste získali technické znalosti nezbytné pro úspěšné zpracování SECAP. Přidělte technické a administrativní pracovníky s konkrétními úkoly pro implementaci SECAP.
3. **Stanovte priority při sběru dat:** Identifikujte zdroje klíčových dat, navažte vztah s regionálními agenturami za účelem sdílení dat a využijte technologii pro efektivní shromažďování dat.
4. **Aktivně a autenticky zapojte zainteresované strany:** Podpořte zapojení prostřednictvím osvěty, veřejných setkání a spolupráce, abyste zajistili, že budou vyslyšeny různé názory, a abyste vytvořili pocit sdíleného vlastnictví SECAP. Podporujte veřejné povědomí prostřednictvím vzdělávacích kampaní, abyste informovali místní obyvatele o přínosech iniciativ SECAP a podpořili udržitelné způsoby chování.
5. **Prosazujte podpůrné politiky:** Spolupracujte s dalšími municipalitami a/nebo regionálními úřady při prosazování změn v předpisech a politikách, které umožní a/nebo podpoří iniciativy SECAP, jako je aktualizace územního plánování a pobídky v oblasti udržitelnosti.
6. **Využijte stávající technologii a držte krok s vývojem technologií:** Prozkoumejte nákladově efektivní a škálovatelná technologická řešení, jako je energeticky účinná modernizace, která jsou v souladu s možnostmi a infrastrukturou Vaší obce. Oslovte další města/obce ve Vaší zemi i mimo ni, abyste se poučili z osvědčených postupů a výměny zkušeností s používáním technologií pro zvýšení energetické účinnosti a využívání obnovitelné energie. Přihlaste se k odběru mailing listů, které Vás budou informovat o nových vyvíjených technologiích, jako je *The Blueprint*.¹⁷

¹⁷ Přihlaste se k odběru tohoto denního newsletteru na webu [Interesting Engineering](https://www.interestingengineering.com/).

7. **Vytvořte efektivní monitorovací systémy:** Vytvořte efektivní monitorovací a reportovací systémy pro sledování pokroku směrem k cílům SECAP a prokazování transparentnosti a odpovědnosti vůči zainteresovaným stranám.

6 Doporučené referenční texty

Bertoldi P. (editor), Guidebook 'How to develop a Sustainable Energy and Climate Action Plan (SECAP) – Part 1 - The SECAP process, step-by-step towards low carbon and climate resilient cities by 2030, EUR 29412 EN, **Publications Office of the European Union**, Luxembourg, 2018, ISBN 978-92-79-96847-1, doi:10.2760/223399, JRC112986
<https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC112986>

Bertoldi P. (editor), Guidebook 'How to develop a Sustainable Energy and Climate Action Plan (SECAP) – Part 2 - Baseline Emission Inventory (BEI) and Risk and Vulnerability Assessment (RVA), EUR 29412 EN, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2018, ISBN 978-92-79-96929-4, doi:10.2760/118857, JRC112986
<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/a2ac8a5e-f134-11e8-9982-01aa75ed71a1/language-en>

C4S Team up for energy, Upgrading from SEAP to SECAP for integrated climate action, A quick access guide. <https://compete4secap.eu/resources/energy-management-systems/>

Eurovertice, Irradiare, Ekodoma, Guide for the elaboration of Sustainable Energy and Climate Action Plans, LIFE Adaptate project, Dec 2019.
<https://lifeadaptate.eu/wp-content/uploads/LIFE-Adaptate-SECAP-Guide-1.pdf>

Papadimitriou, E., Casabianca, E. and Cabeza Martinez, B., Energy poverty and gender in the EU: the missing debate, European Commission, 2023, JRC132612
<https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC132612>

7 Příloha: Základní informace o projektu CEESEU

Projekt Central and Eastern European Sustainable Energy Union (CEESEU, 2020–2023) si kládí za cíl vybudovat kapacitu pracovníků veřejné správy ve střední a východní Evropě za účelem zpracování SECAP (akčních plánů pro udržitelnou energii a klima), které podporují zvýšení energetické účinnosti, udržitelnou energii, snížení emisí uhlíku a lepší adaptabilitu na změnu klimatu, což pomůže regionu přispět ke splnění klimatických cílů EU. Síť pro udržitelnou energii ve střední a východní Evropě CEESEN má být kromě toho posílena, aby podpořila zelenou transformaci ve střední a východní Evropě a v širším měřítku v celé Evropské unii (EU).

Municipality regionu střední a východní Evropy zůstávají při zpracování SECAP¹⁸ pozadu za svými protějšky ze západní Evropy. Je to způsobeno řadou důvodů, jako je nedostatek informovanosti a zájmu o proces plánování, nedostatek odborných znalostí, kapacity a přístupu ke zdrojům – zejména v malých municipalitách – a také kvůli potřebě informačních strategií nebo procedurálních změn ze strany aktérů na úrovni EU, jako je Pakt starostů a primátorů, kteří budou lépe řešit rezervovanost, která často tvoří základy v přístupu ke klimatickým opatřením ve střední a východní Evropě.

Projekt CEESEU se zaměřil na tyto otázky a zavázal se:

- Vytvořit školicí materiály a vyškolit pracovníky místní veřejné správy ve střední a východní Evropě v oblasti zpracování a implementace SECAP s ohledem na konkrétní kontext obcí střední a východní Evropy;
- Poskytnout vodítko podle grantové dohody pro 23 municipalit střední a východní Evropy (a následně upravené na 20 plus 38 mikromunicipalit a jeden krajský akční plán pro energii a klima/ECAP pro 6 municipalit) při zapojování zainteresovaných stran a provádění víceúrovňového řízení při zpracování SECAP;
- Poskytnout vodítko municipalitám střední a východní Evropy pro financování a implementaci opatření obsažených v SECAP;
- Zlepšit angažovanost mezi pracovníky veřejné správy ve střední a východní Evropě a v EU;
- Nabídnout radu Paktu starostů a primátorů a dalším aktérům EU, jak lépe oslovit a sloužit potřebám municipalit ve střední a východní Evropě při zpracování a implementaci SECAP.

Očekává se, že realizací projektu CEESEU bude dlouhodobě dosaženo:

- Úspory energie ve výši 650 GWh do konce trvání projektu;
- Zlepšení kapacity a dovedností nejméně 645 pracovníků veřejné správy v municipalitách střední a východní Evropy;
- Lepšího sladění národních a regionálních plánů rozvoje se SECAP v zemích účastnících se projektu CEESEU a zlepšení národní a regionální politiky udržitelné energetiky a energetické účinnosti;
- Investic do udržitelné energie a adaptace na změnu klimatu ve výši minimálně 25 milionů EUR;
- Síť pro udržitelnou energii ve střední a východní Evropě [CEESEN](#) získá minimálně 2 500 angažovaných členů.

¹⁸ Viz např. <https://www.oxfordenergy.org/wpcms/wp-content/uploads/2011/03/EV55-EasternEuropeenergychallengeMeetingitsEUclimatecommitments-DavidBuchan-2010.pdf>

Grant Agreement number: 892270 — CEESEU — H2020-LC-SC3-2018-2019-2020 / H2020-LC-SC3-EE-2019

Alphabetised list
of partners in
CEESEU